

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Петя Борисова Шопова

Юридически факултет, Русенски университет „Ангел Кънчев“

За дисертационния труд на Иван Захариев Сълов

На тема „Тенденции в развитието на наказателнопроцесуалното доказателствено право на Република България“

За присъждане на научната степен „доктор на науките“

Научна област 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.6 Право

Научна специалност: Наказателен процес

Със заповед № Р33-548 от 09. 02. 2017г. на Ректора на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за оценяване на дисертационния труд за придобиване на научната степен „доктор на науките“, разработен от Иван Захариев Сълов.

1.Биографични данни

Иван Захариев Сълов е роден на 08. 06. 1950г. Завършва юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1974г, специалност право. Започва професионалната си дейност като следовател. През 1980г. започва преподавателската си и научноизследователска дейност в Академията на МВР като преподавател по наказателен процес, а в периода 2004- 2010г. е заместник- ректор на Академията. Преподавал е наказателен процес и е бил ръководител на катедра „Наказателноправни науки“ в юридическия факултет на Русенски университет. Преподавател е по наказателнопроцесуално право в юридическия

факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“. През 1974г. придобива образователната и научна степен „доктор“ /кандидат на юридическите науки/, през 1994г. е избран за доцент по наказателен процес, а през 2005г. за професор по наказателен процес.

Има монографии, статии и научни доклади в областта на наказателнопроцесуалното право.

2. Темата на дисертационния труд „Тенденции в развитието на наказателнопроцесуалното доказателствено право на Република България“ е актуална и значима както от научна гледна, така и по отношение на правоприлагането.

3. Структура и акценти на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 186 страници, структуриран в увод, четири глави и заключение. Библиографските източници са 80.

Глава Първа е посветена на „*lesser- fair*“ идеологията и нейното отражение върху правото и наказателнопроцесуалната система на Република България.

Развита е тезата, че съществува „нова философия на наказателния процес“ като в нея авторът включва различни аргументи. Основният период, който разглежда се промените в НПК 2009-2013г., но са включени аргументи, свързани изцяло с новия НПК.

Основна теза на автора е, че наказателнопроцесуалната доказателствена дейност в определен аспект е подменена със способите и методите на оперативно- издирвателната дейност. Посочени са аргументи, свързани главно със специалните разузнавателни средства като способ на доказване и специално на оперативните способности- наблюдение, подслушване, проследяване,

проникване, белязване и проверка на кореспонденция и компютърна информация, контролирана доставка, доверителна сделка и разследване чрез служител под прикритие. Развита е тезата, че е нарушена „демаркационната линия“ между оперативно- издирвателната дейност на органите на изпълнителната власт и наказателнопроцесуалната дейност.

Сериозно аргументирана е тезата на автора, свързана с показанията на свидетел с тайна самоличност и данните от специалните разузнавателни средства и заключението му, че правилна е била предишната редакция на чл. 177, ал.1 от НПК „Обвинението и присъдата не могат да се основават само на данните от специалните разузнавателни средства, както и само на тях и на показанията на свидетели с тайна самоличност“.

Обосновани са критиките на автора, свързани с непоследователността на НПК във връзка със етапите на досъдебното производство- в изрична норма етапите са два /разследване и действия на прокурора след приключване на разследването/, в последваща норма етапите са три /и образуване на досъдебното производство/

Посочените в тази глава „токсични продукти“ на „новата философия“ са подложени на критика чрез препращане към други авторски публикации и вероятно поради това не са достатъчно развити. Трудно можем да се съгласим, че с новото наказателнопроцесуално законодателство е ликвидирана досъдебната фаза на наказателния процес както и с критиките, свързани с разпит пред съдия в досъдебното производство.

Глава Втора е посветена на основни понятия на наказателнопроцесуалното доказателствено право.

Авторът развива своята теза за понятията „факти“, „фактически данни“, „обстоятелства“, „данни“, „информация“ като подлага на критика както някои от разбиранията на академик Стефан Павлов, така и на свои колеги, работещи в момента в областта на наказателнопроцесуалното право

Глава трета е посветена на критиката на теоретичните виждания на двама автори в областта на наказателнопроцесуалното право от позицията на автора, посочена в глава първа.

Първият критикуван автор е Екатерина Салкова и нейният труд „Проблеми на доказването в наказателния процес“.

В дисертационния си труд Иван Сълов се противопоставя на тезите на Екатерина Салкова от две гледни точки- на понятията и на „суверенността“ на българският наказателен процес.

Ще се спра на втората гледна точка. Струва ми се, че между авторите Иван Сълов и Екатерина Салкова няма противоречие. И двамата обосновават тезите си за същността на българското наказателнопроцесуално доказателствено право. Въпросът, който поставя Екатерина Салкова е следният- необходимостта в българският НПК да бъде уредена юридическата сила на събраните от чужд компетентен орган доказателства. Този въпрос е логичен и е свързан с международноправното сътрудничество по наказателни дела.

Вторият критикуван автор е Петър Раймундов и неговата теза за доказателствената сила на специалните разузнавателни средства.

В дисертацията си Иван Сълов подробно обосновава опасностите, произтичащи от тезата, че „СРС следва да имат пълна заместваща доказателствена сила, в съответствие с тази на общите доказателствени средства“.

Глава четвърта е посветена на критика на друг автор в областта на наказателнопроцесуалното право и на критика на Решение № 10 на Конституционния съд на Република България от 28. 09. 2010г. от позицията на автора, посочена в глава първа.

Иван Сълов обосновано критикува извод в посоченото решение за липса на абсолютна законова забрана за осъждане на основата на комбинация от свидетели с тайна самоличност и специални разузнавателни средства.

Обосновано е и предложението му *de lege ferenda* за създаване на нова алинея трета на чл. 116 НПК „Обвинението и присъдата не могат да се основават само на самопризнанието на обвиняемия, на показанията на свидетели със запазена в тайна самоличност и на доказателства, събрани чрез прилагането на специални разузнавателни средства“.

4. Научният принос се състои в :

Доказване на твърдението, че наказателнопроцесуалната доказателствена дейност в определен аспект е подменена със способите и методите на оперативно- издирвателната дейност /специалните разузнавателни средства като способ на доказване с акцент на оперативните способности/.

Аргументиране на тезата, свързана с показанията на свидетел с тайна самоличност и данните от специалните разузнавателни средства и заключението, че правилна е била предишната редакция на чл. 177, ал.1 от НПК „Обвинението и присъдата не могат да се основават само на данните от специалните разузнавателни средства, както и само на тях и на показанията на свидетели с тайна самоличност“.

Научно- приложният принос е свързан с предложението de lege ferenda за създаване на нова алинея трета на чл. 116 НПК „Обвинението и присъдата не могат да се основават само на самопризнанието на обвиняемия, на показанията на свидетели със запазена в тайна самоличност и на доказателства, събрани чрез прилагането на специални разузнавателни средства“.

5. Бележки и препоръки

Позицията на автора, че съществуват две школи- „школата на Стефан Павлов“ и „еклектичната школа“ трудно може да бъде приета. Изложението вероятно трябва да води до извода, че той принадлежи към школата на Стефан Павлов, а авторите на които опонира- към еклектичната школа. Смятам, че понятието „еклектика“ носи положителен смисъл и означава подход, при който се вземат предвид различни теории, за да се придобие изчерпателна представа за определен изследван въпрос. Смятам, че Иван Сълов, както и посочените от него опоненти имат своя позиция, която се опира както на традицията в нашето наказателнопроцесуално право, така и от необходимостта от развитието му в съответствие с промените, настъпили в света, Европа и България.

6. Дисертационният труд е разработен успешно и отговаря на законовите изисквания за защита на докторска дисертация.

Въз основа на всичко това предлагам на уважаемото жури да присъди научната степен „доктор на науките“ на Иван Захариев Сълов в професионално направление „Право“, научна специалност „Наказателен процес“.

19. 04. 2017г.

Проф. д-р Петя Шопова